

Onderzoek

In november 2016 is de Bond voor Belastingbetalers, in samenwerking met de Vereniging van Effecten Bezitters (VEB), gestart met een onderzoek naar de gedragseffecten van de vermogensrendementsheffing. De onderzoeksvraag was als volgt:

"Zijn belastingplichtigen door de (toekomstige) box 3-wetgeving bereid meer risico te gaan nemen met hun vermogen dan wel meer ontwijkmogelijkheden te gaan opzoeken om een zo laag mogelijk belastingdruk te creëren?"

Het onderzoek werd uitgevoerd door de vakgroep fiscaal recht van de Universiteit van Amsterdam (UvA). De onderzoeksgroep stond onder leiding van [Wouter Nijssen](#), universitair hoofddocent en fiscalist.

Het onderzoek bestond uit twee delen. Allereerst zijn ruim 400 mensen via een enquête bevraagd over hun visie op de huidige vermogensrendementsheffing. Op basis daarvan zijn vervolgens 88 mensen geselecteerd voor een vervolgonderzoek. Deze mensen hebben verschillende vermogensposities, waarvan het vermogen grotendeels (>50%) bestaat uit bank- en/of spaartegoeden. Deze 88 personen zijn geïnterviewd door de onderzoekers van de UvA. Tijdens deze interviews is er uitvoerig ingegaan op de keuzes en overwegingen die mensen maken met het beheer van hun vermogen.

Op 13 juni 2017 zijn de uitkomsten van het onderzoek gepresenteerd bij de Algemene Rekenkamer en bij het Ministerie van Financiën.

Onderzoeksresultaten

Het onderzoek heeft aangetoond dat verreweg de meeste mensen geen bezwaren hebben tegen het betalen van belasting over hun vermogen. Tegelijkertijd zijn de deelnemers in meerderheid van mening dat de huidige box-3 belasting onrechtvaardig is. Het onrecht, en daarmee het ontbreken van draagvlak voor de vermogensrendementsheffing, is veelal gelegen in het tot 1 januari 2017 geldende uitgangspunt dat iedereen 4% rendement moet kunnen halen. Een ruime meerderheid van de deelnemers aan het onderzoek haalt niet het rendement dat de wetgever veronderstelt. Daardoor is de belastingheffing niet zelden hoger dan het rendement. Met name bij de vermogens tot € 500.000 geeft 30% tot 40% van de beleggers aan een risico te nemen louter vanwege de belastingheffing. Zonder belastingheffing zouden deze personen niet het risico hebben willen lopen dat ze nu lopen. De overheid zet spaarders hierdoor aan tot het nemen van meer risico met hun vermogen. Daarnaast spoort de huidige vermogensrendementsheffing de burgers ook aan tot belastingontwijking.

De gedragseffecten van de box-3 heffing zijn het meest zichtbaar bij de vermogens tussen de € 500.000 en € 1 miljoen. Deze groep vermogenden benut alle mogelijkheden om de box-3 belastingdruk te verlagen en/of het rendement op het vermogen te verhogen. De grootste pijn zit bij de groep spaarders met een vermogen tot ongeveer € 200.000. In deze groep bestaat het vermogen veelal uit overgespaard loon dat bestemd is als appeltje voor de dorst. Belastingplichtigen willen of kunnen daarmee vaak geen risico nemen. En vaak ontbreekt het ze aan kennis om de fiscale mogelijkheden te benutten om de belastingdruk te verlagen.

Hoog tijd voor nieuwe belasting op vermogen

Het merendeel van de deelnemers met een vermogen onder de € 1 miljoen geeft de voorkeur aan een vermogensrendementsheffing die is gebaseerd op het werkelijk behaalde rendement. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat een dergelijke belasting gunstiger uitpakt voor deze vermogenscategorieën. Als alternatief geven de meeste deelnemers ook aan geen principiële bezwaren te hebben tegen het handhaven van een forfaitair stelsel, mits het fictieve rendement in box-3 de werkelijkheid maar zo goed mogelijk benaderd. Een oplossing voor de herziening van de vermogensrendementsheffing is niet ingewikkeld, maar vereist vooral politieke daadkracht en het inzicht dat veel vermogen is opgebouwd door spaarzaam te leven.

Het volledige onderzoek en een uitgebreide analyse van de resultaten vindt u hier: [Resultaten onderzoek gedragseffecten box-3](#).

Conclusies per vermogenscategorie

Vermogenscategorie €50.000 - €100.000 (20 deelnemers)

- Box-3 vermogen bestaat geheel of grotendeels uit spaartegoeden.
- Vermogen is veelal afkomstig uit overgespaard inkomen.
- Doel van het vermogen is veelal "appeltje voor de dorst"
- Deelnemers hebben relatief geringe kennis over fiscaliteit.
- De deelnemers zijn niet bereid om meer risico's te nemen met hun vermogen.
- De waargenomen gedragingen met als doel het verlagen van de belastingdruk zijn veelal wettelijk niet mogelijk (cash geld opnemen, geld op rekening van een ander) of uitgaven naar voren halen.

Vermogenscategorie €100.000 - €200.000 (20 deelnemers)

- Box-3 vermogen bestaat geheel of grotendeels uit spaartegoeden.
- Vermogen is veelal afkomstig uit overgespaard inkomen.
- Doel van het vermogen is veelal een voorziening voor de oude dag of "appeltje voor de dorst".
- Deelnemers schatten hun kennis van belastingen redelijk in.
- 40% van de beleggers geeft aan ongewenst een risico te lopen vanwege de belastingheffing.
- Deelnemers zien weinig mogelijkheden om hun belastingdruk te verlagen. Men is bekend met spaar-bv's of groene beleggingen, maar handelingen worden vaak ingegeven door andere dan fiscale motieven.

Vermogenscategorie €200.00 - €500.000 (20 deelnemers)

- Box-3 vermogen bestaat in 50% van de gevallen geheel uit spaartegoeden. In overige 50% van de gevallen voor ongeveer de helft uit spaartegoeden.
- Vermogen is naast overgespaard inkomen ook vaak afkomstig uit erfenissen of andere bronnen.
- Deelnemers schatten hun kennis van belastingen ruim voldoende in.

- 30% van de beleggers geeft aan ongewenst beleggingsrisico te lopen vanwege de belastingheffing.
- 75% van de deelnemers heeft in het verleden gehandeld met fiscale motieven rondom de vermogensheffing.

Vermogenscategorie €500.000 - €1.000.000 (20 deelnemers)

- Slechts 10% van de respondenten heeft een vermogen dat voor 100% uit bank- en spaartegoeden bestaat.
- Ongeveer 50% van de deelnemers heeft een vermogen dat voor 50% bestaat uit spaartegoeden.
- Herkomst vermogen is vaak een erfenis, vermogenswinst op onroerend goed of verkoop van een bedrijf.
- Vermogen dient niet een specifiek doel.
- Deelnemers schatten hun fiscale kennis hoog in.
- Veel deelnemers zijn bekend met manieren om de belastingdruk te verlagen en gebruiken deze manieren ook. Vooral spaar-bv's zijn populair.
- Opvallend is de grote bereidheid (20% van de deelnemers) om te emigreren vanwege de vermogensrendementsheffing.

Vermogenscategorie €1.000.000 + (8 deelnemers)

- Geen van de deelnemers heeft alleen spaartegoeden.
- Alle deelnemers hebben aangegeven actief te hebben gezocht naar manieren om meer rendement te halen.
- Zij hebben allemaal daadwerkelijk stappen ondernomen. Het rendement van 4% is in nagenoeg alle gevallen behaald.
- De deelnemers uit deze categorie zijn niet afhankelijk van hun vermogen en daarom ook bereid meer risico te nemen met hun vermogen.